klų. Surinkta Rambyno radinių kolekcija ir dokumentacija dingo per II Pasaulinį karą. Tad ši apyrankė yra pirmasis tiksliai dokumentuotas Rambyno apylinkių geležies amžiaus radinys, kuris gali būti sietinas ir su apylinkėse buvusiu kapinynu arba mitologine Rambyno vietove.

Giliau, H_{abs} 20,80–20,93 m, šurfo Š dalyje išryškėjo *objekto* kontūrai. Tai juodos žemės su akmenimis ir mediena, beržo žieve į įžemį (čia įžemis buvo smulkus balkšvas smėlis) įgilintas objektas. Jis šurfe atidengtas tik dalinai. Viršutinėje dalyje, t. y. iki akmenų, jame aptikta XVI–XVII a. datuojamos keramikos, plytos su braukomis fragmentas. Akmenys buvo gana dideli (25x11x10; 10x9x8 cm), netaisyklingų formų, dalis jų paveikti karščio ir dėl to itin trapūs. Mediena taip pat sudegusi. Po juodos žemės sluoksniu atidengtas 10–15 cm storio geltono smėlio sluoksnis be radinių. Galiausiai fiksuotas 13–20 cm storio juodos žemės sluoksnis su neapdegusia smulkia mediena (skiedromis). Ištyrus šį sluoksnį pasiektas įžemis (balkšvas smėlis). Į jį iki 1 m buvo sukaltas geologinis grąžtas, ir jo stulpelis parodė, kad giliau tęsiasi balkšvo smėlio sluoksnis. Ties įžemiu jau pradėjo kauptis gruntinis vanduo. Taigi, aptikto objekto gylis buvo 50–55 cm. Jis buvęs nupjauto kūgio formos ir gilėjo ties šurfo kampu. Greičiausiai tai buvusi ūkinė duobė, tačiau reikalingi detalesni tyrimai. Jos chronologija taip pat nėra aiški, nes neaptikta jokių radinių. Tai gali būti XVI–XVII a. duobė pagal aukščiau sluoksnyje rastus radinius, tačiau neatmestina galimybė, kad tai ir ankstyvesnis objektas.

2020 m. Bitėnų kaimo antrosios etnoarchitektūrinės sodybos archeologiniai tyrimai Nemuno g. 3 atskleidė iki šiol nežinotą Bitėnų kaimo istorijos puslapį. Aptikti archeologiniai radiniai (inventorinti 22 vienetai) ir kultūrinis sluoksnis leidžia apčiuopti patį ankstyviausią apgyvenimo laikotarpį, žinomą iš istorinių šaltinių. O rasta romėniško laikotarpio apyrankė gali būti sietina su buvusiais priešistorės apylinkių objektais.

The Investigation of the Complex in Bitėnai Village

In 2020, a field evaluation was conducted on the plot at Nemuno St. 3 on the grounds of the Bitėnai Village Second Ethno-architectural complex (Pagėgiai Municipality, West Lithuania) (Fig. 1). During it, 26 m^2 were excavated and 7 geological probes driven. 9 test pits and the bore cores yielded no archaeologically valuable layers or finds. Test pit 10 revealed 16th–17th-century layers with ceramic vessels, brickbats, and window glass fragments. An object with stones and timbers was recorded but its chronology remains unclear. The discovered Klaipėda-style bracelet dating to the first half of the 3rd century (Fig. 2) could be connected with a destroyed burial or other archaeological site in the vicinity of Rambynas.

Miglė Urbonaitė-Ubė

Tyrimai Minijos etnoarchitektūriniame kaime

2020 m. rugsėjį vykdyti žvalgomieji tyrimai Minijos kaimo (Šilutės r., Kintų sen.) Krokų Lankos g. 13 sklype. Iki šiol Minijos etnoarchitektūriniame kaime archeologiniai tyrimai (UK 10322) atlikti tik dukart (*ATL 2014 metais*, 2015, p. 620; *ATL 2018 metais*, 2019, p. 644), jų metu aptikti kultūriniai sluoksniai, datuojami XVIII–XX a., o archeologiškai vertingų sluoksnių nerasta, nors istorinė medžiaga Minijos kaimo pradžią nukelia į 1540 m. Jau XVI a. II pusės šaltiniuose minimas kaimas, įsikūręs abiejose

Minijos upės pusėse. Struktūriniu požiūriu tai planingai suformuotas nuolatinės struktūros abipusio plano upinis-gatvinis žvejų kaimas. Pagal XVIII–XIX a. kartografinę medžiagą Krokų Lankos g. 13 sklypas patenka į šio nuolatinio užstatymo zoną (1 pav.).

2020 m. tyrimų metu sklype ištirti 2 šurfai (8 m^2 plotas). ***Šurfas 1*** tirtas iki 1,20 m gylio nuo žemės paviršiaus. Iki 45 cm gylio fiksuotas pilkas žemės sluoksnis, kuriame aptikta XIX a. – XX a. pradžia datuojamų angobuotų, alavo glazūra dengtų lėkščių ir dubenų, taip pat molinių žiestų tinklų pasvarų bei plūdė. Po šiuo sluoksniu fiksuotas apie 20–40 cm storio juodos žemės sluoksnis su molio ir griuvenų tarpsluoksniais. Čia aptikta XVIII a. – XIX a. pradžia datuojamų radinių: metalo ieškikliu rasta Prūsijos 1686 m. Frydricho Vilhelmo 6 grašių moneta (2 pav.), alavo glazūra dengtų ir angobuotų lėkščių, taip pat nemažai neglazūruotų pilkos molio masės indų. Šiame sluoksnyje jau aptikta ir dubeninių koklių fragmentų, kurie rodo, jog žvejų sodybose stovėjusios koklinės krosnys. Rasta tinklų pasvarų, kurių forma bei gamybos technologija tapati XIX–XX a. sluoksnyje aptiktiems. Giliau fiksuotas 20–30 cm storio tamsiai pilkos žemės sluoksnis, kuriame aptikta XVII a. pabaigos – XVIII a. radinių (rudai glazūruotų bei pilkos molio masės stalo indų). Analogiškų radinių randama Klaipėdos, Šilutės ir kitų šio regiono miestų XVII–XVIII a. sluoksniuose (Ubis E., Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės ir Vokiečių ordino (Prūsijos) pasienio mikroregiono kultūrinės sąveikos XIII–XVII a. (archeologijos duomenimis). Daktaro disertacija, Klaipėda, 2019, *Lietuvos nacionalinė M. Mažvydo biblioteka*, rankraščių fondas F132–8908, p. 104). Tiriant giliau aptiktas durpingas rudas iki 20 cm storio sluoksnelis, kuris taip pat pagal radinius datuojamas XVII a. pabaiga – XVIII a. Reikia pastebėti, kad XVII a.

1 pav. 1893 m. žemėlapis Kinten–Kintai–Memel. 1893. Karte des Deutschen Reiches, Berlin 1893, kuriame pažymėtas sklypas ir saugoma teritorija: 1 – tirti šurfai; 2 – sklypo ribos 3 – M. Pilkausko 2018 m. tyrimai; 4 – V. Bračiulio 2014 m. tyrimai 5 – Minijos etnoarchitektūrinio kaimo (UK 10322) ribos. M. Urbonaitės-Ubės brėž.

Fig. 1. The 1893 map Kinten–Kintai–Memel. 1893. Karte des Deutschen Reiches, Berlin 1893 with the plot and protected territory marked: 1 – test pits; 2 – plot boundaries; 3 – 2018 investigation by M. Pilkauskas; 4 – 2014 investigation by V. Bračiulis;, 5 – boundaries of Minija Ethno-architectural Village (UK 10322).

2 pav. Šurfe 1 aptikta 1686 m. moneta. M. Urbonaitės-Ubės nuotr.

Fig. 2. The 1686 coin discovered in test pit 1.

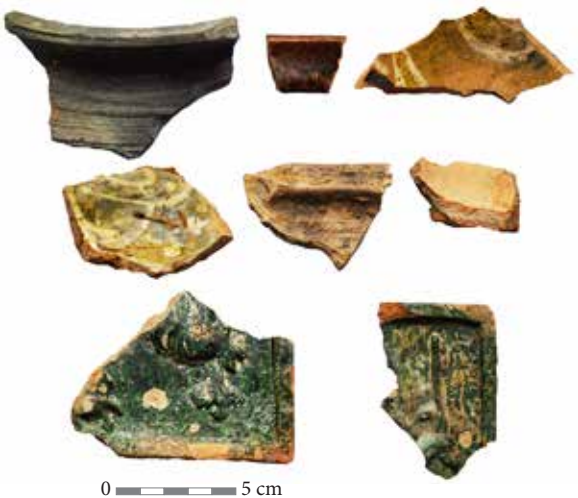

3 pav. Šurfe 2 aptikti XVII a. pabaigos – XVIII a. radiniai. M. Urbonaitės-Ubės nuotr.

Fig. 3. Late 17th–18th-century finds discovered in test pit 2.

pabaigos sluoksniuose radinių labai sumažėja. Po šiuo sluoksniu jau aptinkamas įžemis – molis. Į įžemį iki 85 cm gylio sukaltas geologinis grąžtas, kuris patvirtino, kad giliau archeologinio kultūrinio sluoksnio neaptinkama.

Šurfas 2 tirtas iki 1,2 m gylio nuo žemės paviršiaus. Pilkos žemės sluoksnis tęsėsi iki 65 cm gylio ir perėjo į šviesaus žvyro sluoksnelį. Čia aptikti radiniai leidžia sluoksnį datuoti XIX a. – XX a. I puse. Iš radinių verta paminėti metalo ieškikliu rastos Prūsijos Vilhelmo I 1863 m. 4 pfenigų ir 1873 m. 1 pfenigo monetas, nemažą kolekciją dubeninių koklių bei angobais ir alavo glazūra dekoruotus dubenis ir lėkštes. Giliau ištirtas 20 cm storio tamsiai rudas su juodos žemės tarpsluoksniais bei pilkos žemės sluoksnis, kuriuose aptikti radiniai datuojami XVII a. pabaiga – XVIII a. Tai pilkos molio masės ir angobuoti stalo indai, taip pat dubeniniai ir žaliai glazūruoti plokštiniai kokliai su antropomorfiniais ir zoomorfiniais motyvais (3 pav.). Taip pat aptikta stačiakampė bato sagtelė. Po šiais sluoksniais fiksuotas įžemis – pilkšvas smėlis. Geologinis grąžtas sukaltas iki 1 m gylio, jame fiksuoti pilkšvo smėlio sluoksniai be antropogeninės kilmės pėdsakų.

Apibendrinant 2020 m. atliktus tyrimus, galima teigti, kad pirmą kartą Minijos etnoarchitektūrinio kaimo istorijoje rasti XVII–XVIII a. datuojami archeologiškai vertingi kultūriniai sluoksniai ir surinkta didelė įvairios paskirties radinių kolekcija. Inventorinti 86 radiniai, kurie perduoti ŠM.

The Investigation in Minija Ethno-architectural Village

In 2020, a field evaluation was conducted on the plot at Krokų Lankos St. 13 in Minija Ethno-architectural Village (Šilutė District, West Lithuania). The village is already shown in written sources from the second half of the 16th century as having been established on both banks of the River Minija (Fig. 1). From a structural perspective, it was a planned river-street fishing village with an orderly regular structure on both sides. During the 2020 investigation on the plot, 2 test pits (8 m^2) were excavated to a depth of up to 1.2 m from the ground's surface, revealing undisturbed late 17th–20th-century cultural layers with finds. An assortment of clay net weights, bowl-shaped and panel stove tiles, and engobe-coated grey and red clay tableware was collected. 3 coins were also discovered: a Prussian 1686 Frederick William I 6-groat (Fig. 2), a Prussian William I 1863 4-pfennig, and an 1873 1-pfennig. In all, 86 finds were collected and inventoried (Fig. 3). In 2020, for the first time in the history of Minija Ethno-architectural Village archaeologically valuable 17th–18th-century cultural layers were discovered and a large assortment of various purpose finds was collected.